

Fungel, en de schrijfmicrobe krijgt je beet!

www.fungel.be

Waarom Fungel?

Schrijven is een moeilijke taalvaardigheid voor leerlingen, en schrijfvaardigheid ondersteunen is moeilijk en arbeidsintensief voor leerkrachten. We weten uit verschillende invalshoeken dat veel leerkrachten het niet eenvoudig vinden om krachtig schrijfonderwijs te geven. Taalmethodes bieden daarin vaak te weinig ondersteuning.

Daarom ontwikkelden we binnen de lerarenopleiding van UCLL 'Fungel' (FUNctionele GEletterdheid), een online schrijftool voor jongeren van 10 tot 14 jaar. Met Fungel richten we ons in het bijzonder op enkele functionele schrijftaken die aansluiten bij de eindtermen schrijven. Fungel heeft als doel de ondersteunende rol van de leerkracht tijdens schrijfmomenten in de klas aan te vullen, te verlichten en te versterken. Bovendien wil Fungel mee zorgen voor een motiverende leeromgeving, zodat leerlingen met meer plezier beter leren schrijven.

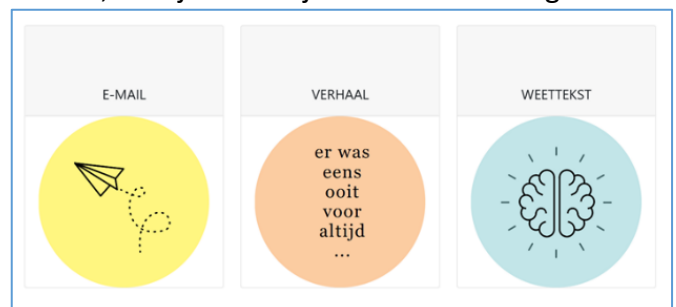
Hoe werd Fungel ontwikkeld?

De ontwikkeling van Fungel liep van september 2017 tot augustus 2019. Tijdens dit proces onderzochten we, in overleg met leerlingen en leerkrachten, op welke manier een digitale tool jongeren kan motiveren en ondersteunen om schrijfvaardiger te worden en welke begeleidende rol leerkrachten hierbij kunnen opnemen.

Daarbij hielden we rekening met inzichten uit onderzoek naar belangrijke principes voor een krachtige taalleeromgeving, blended learning, het belang van lees- en schrijfstrategieën, feedback, collaboratief schrijven en genredidactiek. Op uitdrukkelijke vraag van de leerlingen werd een aantrekkelijke lay-out ontworpen die aanspreekt en motiveert om met de tool aan de slag te gaan.

Binnen het eerste onderzoekjaar voerden we een behoefteanalyse uit waarbij zowel leerkrachten als leerlingen bevroegd werden rond ICT-modaliteiten in de school, schrijfonderwijs en ondersteuningsnoden.

Op basis van deze bevragingen werden drie teksttypes geselecteerd: de e-mail, het verslag en het verhaal. Een prototype van de eerste module ('e-mail') werd ontwikkeld. Op basis van feedback van leerkrachten en leerlingen werd de module 'e-mail' aangepast en vervolgens werden de modules 'verhaal' en 'weettekst' uitgewerkt.

Figuur 1: overzichtspagina met de verschillende modules

Zowel voor de leerkracht als voor de leerling

Fungel biedt een motiverende leeromgeving voor leerlingen van de derde graad lager onderwijs en de eerste graad secundair onderwijs: de leerlingen kunnen met en in Fungel schrijven, verschillende vormen van ondersteuning vragen en ze worden begeleid doorheen het schrijfproces via de OVUR-structuur.

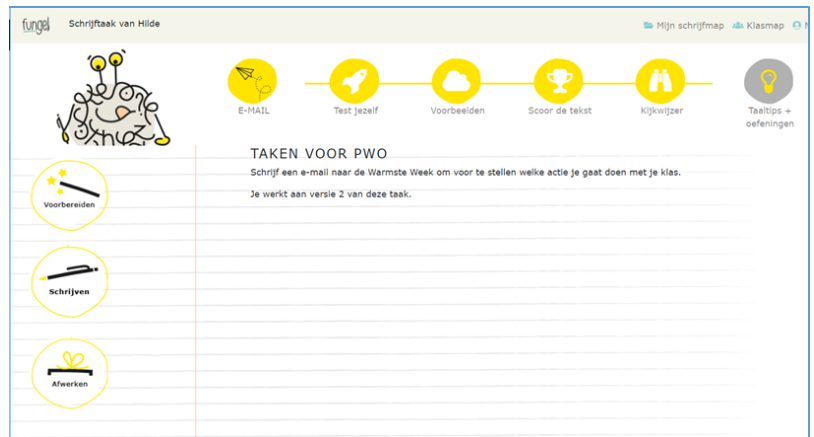
Daarnaast is er een leerkrachtenpagina voorzien die de begeleidende leerkrachten in staat stelt schrijftaken te selecteren of zelf aan te maken, leerlingen concrete feedback te geven op hun schrijfproducten en zelf extra taaloefeningen toe te voegen. Op die manier krijgen de leerlingen de kans zelfstandig te werken en het eigen schrijfproces te sturen, maar blijft de leerkracht organisator van zijn eigen schrijfonderwijs. De leerkrachtenpagina bevat ook een luik met didactische tips waarin o.a. lesscenario's en ondersteuning bij de evaluatie zijn opgenomen.

De schrijfopdrachten

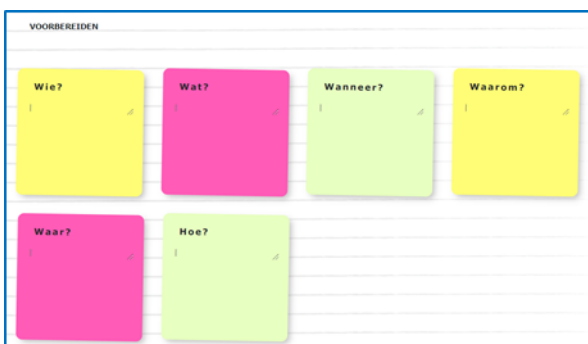
De leerlingen krijgen een concrete schrijfopdracht van de leerkracht. Die kan de leerkracht ofwel zelf aanmaken op de leerkrachtenpagina, ofwel kiest hij één van de schrijftaken die de tool zelf voorziet. Kenmerkend voor deze schrijftaken is dat ze betekenisvol zijn: ze zijn motiverend (bv. ze sluiten aan bij de leefwereld van de leerlingen), ze zijn functioneel (bv. de e-mails kunnen verzonden worden naar een echte ontvanger), ze zijn relevant (sluiten aan bij de eindtermen) en ze zijn uitdagend voor alle leerlingen. De leerlingen schrijven bijvoorbeeld een e-mail naar hun favoriete vlogger om een idee voor een nieuwe vlog voor te stellen. De leerkracht kan differentiëren in de aard van en de hoeveelheid feedback hij geeft voor, tijdens en na het schrijven.

Diverse vormen van ondersteuning

Voor en tijdens het schrijven kunnen de leerlingen gebruikmaken van diverse vormen van ondersteuning, waarin de belangrijkste kenmerken van het gekozen teksttype steeds terugkeren: in de bovenbalk (zie fig. 2) vind je goede voorbeelden, toepassingen ('test jezelf' en 'scoor de tekst') en een kijkwijzer. Taal tips en bijhorende oefeningen worden gebaseerd op veelvoorkomende fouten in authentiek leerlingmateriaal.

Figuur 2: schrijfpagina met verschillende vormen van ondersteuning

Figuur 3: post-its met de W-vragen

Het schrijfproces zelf wordt gestuurd door de linkerbalk (zie fig. 2), die is opgebouwd volgens het OVUR-principe. Leerlingen krijgen in elke fase van het schrijfproces tips ter ondersteuning aangeboden: er wordt verwezen naar de bovenbalk, er worden post-its voorzien om inhoudelijk te brainstormen (zie fig. 3), er zijn schema's met de tekststructuur en er is de mogelijkheid om schriftelijk feedback te vragen aan medeleerlingen en aan de leerkracht. Op basis van de gekregen feedback, tot slot, wordt de tekst bijgestuurd en definitief opgeslagen. Op deze wijze leren de leerlingen het schrijfproces zelf in te delen in verschillende stappen met voldoende aandacht voor de voorbereidings- en revisiefase.

Het doel van Fungel

Met Fungel willen we het schrijfonderwijs in de derde graad van het lager onderwijs en in de eerste graad van het secundair onderwijs versterken. Doel is de tool zo veel mogelijk in de klas zelf in te zetten en te integreren in het bestaande schrijfonderwijs. We streven ernaar alle leerlingen mee te nemen in het schrijfproces; dit doen we door veel aandacht te besteden aan motivationele aspecten, aan differentiatiemogelijkheden en aan een laagdrempelig systeem voor zowel leerling als leerkracht.

Interesse? Neem dan zeker contact op met fungel@ucll.be

Martien Geerts en Hilde Vanbrabant

Het Fungelteam:

Anne Decelle, Nele Driessen, Kristiaan Mannaert (BaSO)

Kristien Coussement, Martien Geerts, Hilde Vanbrabant (BaLO)

Lerarenopleiding UCLL